

Naturvernforbundet
i Troms

Nordreisa kommune

postmottak@nordreisa.kommune.no

Tromsø, 27.10.2022

Dette brevet sendes på vegne av Naturvernforbundet Troms, Harstad Turlag, Troms Turlag, Nord Troms turlag, Troms Orienteringskrets, Nordnorsk Botanisk Forening, Framtiden i Våre Hender Nord, og Midt-Troms Naturlag.

Høringsuttalelse, Innspill til samfunnsdelen – kommuneplan for Nordreisa 2022-2033

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Troms er et samarbeidsnettverk for natur- og friluftslivsorganisasjonene i regionen. Vårt mål er å ivareta natur- og friluftslivsinteressene i gamle Troms fylke ved å styrke og fremme organisasjonenes arbeid, være en møteplass for samarbeid og en arena for kompetansebygging for natur- og friluftslivsorganisasjonene med sitt virke i regionen. FNF Troms er kjent med at Nordreisa kommune har planprogram for sin kommuneplan på offentlig ettersyn og høring og vi vil i det følgende få komme med våre innspill.

Innhold

Innspill til hovedtema for samfunnsdelen og behov for utredninger.....	2
Naturressurser og næring	2
Noen hovedfunn fra rapporten:	2
Folkehelsearbeid	3
Samspill mellom frivillighet, næring og kommunen	4
Behovet for utredninger opp mot den nye kommuneplanen- innspill til planprogrammet som var på høring i høst.	4
Kunnskapsgrunnlaget for naturmangfold.....	4

Samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner
troms@fnf-nett.no | Holtvegen 66, 9269 Tromsø | 951 75 403
organisasjonsnummer 996 197 786 | www.fnf-nett.no/troms

Innspill til hovedtema for samfunnsdelen¹ og behov for utredninger.

Vi legger til grunn at kommunen vil planlegge i tråd med bærekraftsmålene og offentlige føringer og mål for samfunns- og arealplanlegging. Gitt kommunens store naturverdier er det nærliggende å peke på en satsning på bærekraftmålene **13 «Stoppe klimaendringene»², 14 «Livet i havet» og 15 «Livet på land»³.**

Naturressurser og næring

Forum for natur og friluftsliv Troms håper Nordreisa kommune, med svært viktige verneområder og et fantastisk naturmangfold og spektakulære landskap vil finne muligheter for næringsaktivitet som ivaretar disse for fremtidige generasjoner på beste måte. Bærekraftig reiseliv og matproduksjon er i dag muligheter som er nærliggende. **Grunnet de store naturverdiene, kultur og hensyn til urfolk anbefaler ikke FNF Troms energiproduksjon i fjellområdene slik skissert, og vi håper eventuell satsning på havbruk ikke omfatter arter i åpne anlegg som vil true anadrome vassdrag eller den ville hvitfisken.**

Vi vil også gjerne vise til en nylig rapport, [«Bærekraftig arealbruk innenfor rammen av lokalt selvstyre»](#), utarbeidet for KS som åpner for at kommuner med store naturverdier og naturansvar skal kunne dra nytte av **en grønn fordelingsnøkkel**- dette er en utvikling og mulighet vi håper kommunen vil vurdere betydningen av i planarbeidet.⁴ Verdien av naturlige karbonlagre er også et svært viktig bidrag til klima og naturkrisen verden står i. Kommunen har i dag ikke en kommunedelplan for naturmangfold og vi håper man kan vurdere dette som en del av arbeidet med arealplanen- det gir et sikrere og bedre kunnskapsgrunnlag og man kan enklere få oversikt over viktige naturverdier og ta hensyn til disse.

Forum for natur og friluftsliv Troms håper også kommunen i arbeidet med utvikling av kommunen for fremtiden kan se hen til en nylig lansert rapport fra naturpanelet som i stor grad viser noen av de utfordringene vi står ovenfor i møte med både en klima og naturkrise. **For kommuner med store naturverdier håper vi et perspektiv på at verdsetting av naturverdier og løsninger på den nevnte, globale krisen, ofte ligger hos kommuner som Nordreisa.** Hvordan kommuner med store naturverdier forvalter disse vil bety noe- og som rapporten indikerer kan kortsiktig gevinst ofte overskygge mulighetene for å ta vare på evigvarende verdier for fremtiden.

Vi vil i det følgende vise til noen av hovedfunnene fra den siste [rapporten fra FN's Naturpanel](#) som ble presentert på fagseminar hos Miljødirektorat den 1 november d.å:

Noen hovedfunn fra rapporten:

¹ Vi har tatt utgangspunkt i de hovedtema som fremkommer av planprogrammet tilgjengelig her:

<https://www.nordreisa.kommune.no/varsel-om-oppstart-av-arbeid-med-kommuneplanen-for-nordreisa.6537086-558873.html>

² Vi kan ikke se at det å kutte klimagassutslipp er et tema for samfunnsdelen, eksempelvis er innkjøpspraksis et eksempel på omstilling i det offentlige som kan bidra positivt.

³ <https://www.regjeringen.no/no/tema/fns-barekraftsmal/id2590133/>

⁴ <https://www.ks.no/fagomrader/forskning-og-utvikling-fou/forskning-og-utvikling/rapport-foreslar-nye-tiltak-for-arealbruk-med-omsyn-til-natur-og-klima/>

- Dominerende fokus på kortsiktig profitt og økonomisk vekst ekskluderer ofte hensynet til naturverdier i politiske beslutninger.
- Økonomiske og politiske beslutninger har i overveiende grad prioritert visse naturverdier, særlig markedsbaserte instrumentelle naturverdier, slik som de som er knyttet til energibruk, materialer og mat som produseres intensivt.
- Slike markedsverdier reflekterer ikke i tilstrekkelig grad hvordan endringer i naturen påvirker folks livskvalitet og langsiktig fungerende natursystemer.
- Politikutforming overser de mange ikke-markedsmessige verdiene knyttet til naturens bidrag til mennesker, som klimaregulering og kulturell identitet.⁵

Folkehelsearbeid

Forum for natur og friluftsliv Troms ser det som svært positivt av kommunen setter folkehelsearbeid som et hovedtema i planleggingen. Våre tilsluttede organisasjoner arbeider hver dag med folkehelse på ulike vis- enten ved å tilby aktiviteter i naturen, tilrettelegging av turmål, kurs og kompetanse innen natur og friluftsliv, ivaretagelse av viktige naturverdier og bidrag til gode møteplasser blant befolkningen. FNF Troms mener det er betydelige muligheter til at for eksempel friluftsliv i større grad enn i dag kan bidra til en bedre folkehelse.

Vi anbefaler flere **møteplasser** der informasjon om hvilke behov kommunen ser kan hjelpe på dette temaet blir delt, mulige samarbeid og felles muligheter kan diskuteres med frivilligheten, **økt samarbeid mellom helsesektoren, friluftsråd og frivillighet** vil også være positivt. Vi mener det også er behov for et **kompetanseløft** i landsdelen både innen hva som kjennetegner et friluftsliv preget av tre stammers møte, klima og værforhold, mørketid, lange avstander og hvilke muligheter vi som samfunn innen ulike sektorer har til å bruke friluftsliv som helsefremmende aktivitet gitt de rammene vi har i nord. Mye av forskningen på friluftsliv tar utgangspunkt i for eksempel forhold lengre sør i landet og vi opplever det slik at mer kompetanse innenfor vår landsdel kan være nyttig.

-
- *Nordreisa kommune, nasjonalparkkommunen, har også de beste muligheter til å videreutvikle ulike tilbud innen friluftsliv med sin fantastiske natur – både den nære og lett tilgjengelig, samt områdene av kommunen som krever mer for å besøke. Naturen er også en arena for læring, mestring og sosialt samvær. Kulturbærer, medfører bolyst og trivsel samt viktig for stedsidentitet og tilhørighet. Kommunen har også etter det vi er kjent med organisasjoner innen natur og friluftsliv som bidrar på en svært god måte med aktivitet og kunnskap om natur og friluftsliv i kommunen. Og Nordreisa er et sted mange har besøkt og ønsker å besøke fra andre deler av regionen og landet. Betydningen av naturverdiene og opplevelsene strekker seg utover kommunegrensene og arbeidet med Halti og verneområdene har bidratt til dette.*
-

⁵ Rapporten og seminaret er i sin helhet tilgjengelig her:

<https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/nyheter/2022/juli-2022/ny-rapport-om-verdisetting-av-natur/>

Samspill mellom frivillighet, næring og kommunen

Det er svært positivt av kommunen tar opp dette temaet- vi har etter pandemien sett en fortsatt nedgang i den frivillige aktiviteten som er så viktig for dugnadsarbeidet i vårt samfunn. Vi anbefaler kommunen å legge til rette for gode møteplasser på tvers av ulike frivilligsektorer, næring og kommunen. På den måten åpner man for samarbeidsmuligheter som kan både løfte og frivillig arbeid, synliggjøre mulighetene, men også lette på arbeidet for de som driver med det. Det er også viktig at innbyggere i kommunen enkelt kan finne ut hvor de kan melde seg som frivillig- her kan kommunen for eksempel orientere om muligheten for å bruke Ungfritid.no og Frivillig.no.

Møteplasser kan også gi kommunen og næringsliv mer kunnskap om den frivilligheten som finnes i kommunen, hvilke utfordringer de har, kompetansen de besitter og hvordan man kan styrke hverandre gjennom samarbeid og erfaringsdeling. Vi er kjent med at kommunen markerer Frivillighetens år 2022 med en festmiddag for sin frivillighet – dette er et veldig godt eksempel på at kommunen tar frivillighet og verdien dette har for samfunnet på alvor.

Behovet for utredninger opp mot den nye kommuneplanen- innspill til planprogrammet som var på høring i høst.

Plan og bygningsloven § 4-1, andre ledd legger opp til at for planer som skal konsekvensutredes må også behovet for utredninger klargjøres i planprogrammet. Vi kan ikke se at behovet for utredninger er diskutert i planprogrammet. I Norsk lovkommentar står det følgende om pbl. § 4-1: «*Dersom det skal gjennomføres en konsekvensutredning av planen, må programmet også redegjøre for behovet for utredninger.*» (Norsk lovkommentar, Ved Øystein Nore Nyhus. Noter er sist hovedrevidert 18.06.2020).

Kunnskapsgrunlaget for naturmangfold

FNF Troms ber kommunen **spesielt vurdere kunnskapsgrunlaget for naturmangfold når konsekvensene av kommuneplanens arealdel skal beskrives**. Ved en gjennomgang av Naturbasen ser det ut til at de fleste registreringene når det gjelder naturmangfold i kommunen er av **eldre dato**.

Nordreisa har en stor tetthet av freda planter, og kommunen har et spesielt ansvar for å ta vare på disse. Blant annet er sibirnatthiol (EN) en fredet og sterkt truet orkidé der de største norske forekomstene ligger i Nordreisa kommune. Arten er inkludert i [oppfølgingsprogrammet for trua natur](#). Norge har et særskilt ansvar for de truede artene og naturtypene som er spesielt unike for Norge. Dette gjelder arter hvor Norge har en vesentlig del av den europeiske bestanden, altså såkalte ansvarsarter, eller naturtyper som er sjeldne i Europa ellers.

Vår tilsluttede organisasjon Nordnorsk Botanisk Forening har i år deltatt i et prosjekt ledet av Miljødirektoratet, og som har til hensikt å styrke kunnskapen om utbredelsen av orkidéen. Nordreisa har et spesielt ansvar for å ivareta denne, og flere andre truede og regionalt sjeldne arter og naturtyper.

Klimaendringene har størst konsekvenser for områdene i nord, da det er her temperaturen vil øke mest. Kommunene i vårt nordligste fylke har derfor et ekstra stort ansvar for å kartlegge og ivareta den mest verdifulle naturen. Når klimaet endrer seg og temperaturen blir høyere, vil arter og naturtyper bli presset nordover og oppover i terrenget.

Høyfjellsområdene blir mindre i utstrekning og etter hvert uten forbindelse med hverandre. Temperaturstigningen vil imidlertid skje fortere enn mange av artene klarer å tilpasse seg. For at flest mulig arter skal kunne overleve temperaturstigningen, vil det derfor være avgjørende at vi tar vare på store og robuste naturområder slik at en sørger for at det finnes spredningskorridorer. Dette gjelder ikke bare for høyfjellsarter, men også for arter som er avhengig av eksempelvis gammelskog. **FNF Troms ber derfor Nordreisa kommune om å se til at det gjøres grundig kartlegging av naturmangfoldet i kommunen, og at en for all fremtid bevarer landskapsøkologiske og fysiske sammenhenger mellom verdifulle naturområder, slik at vi best mulig kan ivareta naturmangfoldet.**

Vi ønsker kommunen lykke til med det videre planarbeidet og håper kommunen vil ta kontakt i tilfelle det er noe Forum for natur og friluftsliv Troms kan bidra med i planprosessen.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Troms

Christine Myrseth
Koordinator
FNF Troms